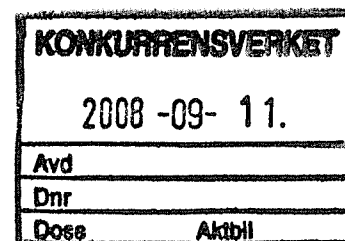

**LÄNSRÄTTEN I
STOCKHOLMS LÄN**

DOM
2008-09-09
Meddelad i
Stockholm

Mål nr
16956-08
Rotel 227

SÖKANDE
Plan 7 AB, 556630-0363
Box 158
971 05 Luleå

MOTPART
Sveriges Riksbank, 202100-2684
103 37 Stockholm

SAKEN
Överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling - LOU

DOMSLUT

Länsrätten förordar att Sveriges Riksbanks upphandling av tjänster inom textbearbetning, textproduktion, språkstöd och utbildning, dnr 2008-521-STA, skall göras om.

Dok.Id 359958

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
115 76 Stockholm	Tegeluddsvägen 1	08-561 680 00	08-561 680 01	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: lansrattenistockholm@dom.se		

BAKGRUND

Sveriges Riksbank (Riksbanken) genomför en upphandling av tjänster inom textbearbetning, textproduktion, språkstöd och utbildning med dnr 2008-521-STA. Upphandlingen genomförs som en öppen upphandling enligt 4 kap. LOU. I förfrågningsunderlaget anges att sista dag att lämna anbud är den 3 september 2008. Annons har enligt samma underlag skickats till EUT/TED den 16 juni 2008 och samma dag har annons publicerats i Anbudsjournalens elektroniska databas. Vidare anges att Riksbanken kommer att fatta beslut om tilldelning under oktober/november 2008.

YRKANDE M.M.

Plan 7 AB (Plan 7) ansöker om överprövning och yrkar att Riksbanken ska ändra i förfrågningsunderlaget under punkt 3.7 och förlänga anbudstiden med en vecka. Till stöd för sin talan anför Plan 7 bl.a. följande. Upphandlingens skall-krav under punkt 3.7, sidan 13 i anbudsunderlaget strider mot de EU-rättsliga grundprinciperna om proportionalitet till beskrivningen av uppdraget som finns under punkt 1.2 på sidan 4 i underlaget. På förfrågan anger Riksbanken att de med ”legitimerad språkkonsult” menar personer som har examen från en speciell namngiven utbildning; språkkonsultprogrammet/språkkonsultlinjen. För det första finns det ingen legitimering av denna yrkeskategori. För det andra kan den efterfrågade kompetensen införskaffas på många andra högskoleutbildningar än denna linje, exempelvis informationslinje, kommunikationsvetenskap, journalistlinje m.m. Upphandlingens skall-krav under punkt 3.7 strider mot de EU-rättsliga grundprinciperna om diskriminering. Plan 7 har utfört exakt sådana uppdrag som beskrivs under 1.2 för andra myndigheter och Plan 7 har högskoleutbildning inom både information/kommunikation och journalistik bland sina konsulter. Dock inte examen från den namngivna utbildningslinjen som lär finnas på endast ett fåtal lärosäten i landet. Plan 7 anser att de är väl kvalifi-

cerade för uppdraget men är diskriminerade av skall-kravet som angivs i punkt 3.7. Plan 7 vill att anbudstiden ska förlängas med en vecka med anledning av att om länsrätten bifaller Plan 7:s yrkande om ändring av skallkraven kommer upphandlingen att omfatta många fler konsulter i landet än tidigare.

Riksbanken bestrider Plan 7:s yrkande och anför huvudsakligen följande. Riksbanken anser att det skall-krav som Plan 7 tar upp är proportionerligt och icke-diskriminerande. Information från Riksbanken ska enligt Riksbankens kommunikationspolicy ha ett enkelt och tydligt språk och alla anställda ska lägga stor vikt vid att uttrycka sig begripligt om bankens alla verksamheter. Detta står i överensstämmelse med bestämmelsen i 7 § förvaltningslagen (1986:223) om att ”myndigheten skall sträva efter att uttrycka sig lättbegripligt”. En stor del av de tjänster upphandlingen avser handlar om språkvård: att kartlägga språkbruk och identifiera språkproblem i organisationen, att granska språket, att undervisa i språkvård samt att ge stöd och råd i hur Riksbanken bäst kan få sitt språk att bli vårdat, enkelt och begripligt. Språkkonsultprogrammet fokuserar på språkvård, språkriktighetsfrågor, textanalys, språksociologi, språkpsykologi och fördjupade kunskaper i grammatik. Riksbankens bedömning är, med stöd av tidigare erfarenheter från samarbete med språkkonsulter, att vi för tjänsterna som de nu upphandlar har behov av den kompetens som språkkonsulter med examen från språkkonsultprogrammet besitter. Journalistutbildningar däremot, fokuserar i större utsträckning på den journalistiska skrivprocessen, nyhetsvärdering m.m. Inom medie- och kommunikationsvetenskap ligger fokus på medieanalyser samt teorier och metoder att lösa kommunikationsproblem. Dessa utbildningar har alltså en annan inriktning än den Riksbanken i detta sammanhang främst behöver. Det bör noteras att det räcker att det finns en konsult hos anbudsgivaren som har önskad examen. Övriga konsulter kan ha förvärvat sin kompetens på annat sätt. Sammanfattningsvis hävdar Riksbanken att det krav som ställts är väl motiverade. Riksbanken anser inte att

andra eller högre krav ställts än vad som erfordras för att syftet med kravet ska uppnås., d.v.s. kraven står i rimlig proportion till det eftersträvade målet. Kravet innebär inte heller att leverantörer särbehandlas beroende på nationalitet eller etableringsort.

Plan 7 genmäler bl.a. följande. Med en akademisk grundutbildning inom information/kommunikation har man rimlig grundkompetens för uppdraget. Vidare menar Plan 7 att för att kunna kartlägga språkbruk, identifiera språkproblem, granska språk och undervisa i språkvård och rakt, enkelt skrivande behövs även avsevärd erfarenhet och fallenhet. Det spelar då ingen roll om grundutbildningen heter språkvårdslinjen eller informationslinjen. Därför blir utpekandet av en viss utbildningslinje oproportionerligt och diskriminerande.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser

Enligt 1 kap. 9 § LOU skall upphandlande myndigheter behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar skall vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

I 16 kap. 1 § samma lag anges bl.a. att en leverantör som anser sig ha lidit eller kan komma att lida skada enligt 2 § får i en framställning till allmän förvaltningsdomstol ansöka om åtgärder enligt den paragrafen.

Av 16 kap. 2 § samma lag föreskrivs följande. Om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § eller någon annan bestämmelse i denna lag och detta har medfört att leverantören lidit eller kan komma att lida skada, skall rätten besluta att upphandlingen skall göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse gjorts. Rätten får omedelbart besluta att upphandlingen inte får avslutas innan något annat har beslutats. Rätten får dock låta bli att fatta ett sådant interimistiskt beslut, om den skada eller olägenhet som åtgärden skulle medföra kan bedömas vara större än skadan för leverantören.

Utredningen i målet

I förfrågningsunderlaget under punkt 3.7 är följande angivet.

3.7 Anbudsgivarens kompetens och erfarenhet

Med krav om kompetens och erfarenhet fastställer Riksbanken om anbudsgivaren tillhandahåller den aktuella typen av tjänster.

Observera att de uppgifter som lämnas **ska** vara uppgifter om det företag som lämnar in anbudet. Uppgifter som avser moderbolag, koncern eller liknande och som inte gäller det anbudsgivande företaget kommer Riksbanken inte att beakta. Delar av uppdrag kan ha utförts av underleverantörer, detta ska i så fall anges.

B Krav: Minst en konsult hos anbudsgivaren **ska** vara legitimerad språkkonsult.
Beviskrav: Anbudsgivaren **ska** ange om kravet uppfylls.

Under punkten 1.2 Uppdraget i förfrågningsunderlaget, är följande angivet.

Riksbanken avser att, med stöd av detta förfrågningsunderlag, upphandla tjänster inom textbearbetning, textproduktion, språkstöd och utbildning.

Textbearbetning kan till exempel vara att bearbeta en av Riksbankens policyrapporter inför publicering och ge förslag på hur texten blir vårdad, enkel och begriplig.

Textproduktion handlar om att producera en text på uppdrag åt Riksbanken.

Språkstöd avser till exempel att ge stöd och råd kring språket och hur Riksbanken bäst kan få sitt språk att bli vårdat, enkelt och begripligt enligt riksdagens språkpolitik.

Utbildning kan till exempel handla om att hålla generella skrivarkurser inför en bredare krets eller att ge individuell handledning.

Tjänsterna kan också innefatta korrekturläsning samt bearbetning, stöd och produktion av lättlästa texter till Riksbankens webbplats för att göra bankens information mer tillgänglig för alla.

Anbud måste avse samtliga delmoment i uppdraget. Delar av ett uppdrag kan dock utföras med hjälp av underleverantörer, vilket i förekommande fall ska anges i anbudet.

Av de frågor och svar som inkommit till Riksbanken redogörs nedan för de för målet relevanta.

Fråga: Vad menar ni med legitimerad språkkonsult?

Riksbankens svar: Examinerad språkkonsult från språkkonsultprogrammet/språkkonsultlinjen.

Fråga: Ser på ert svar i förfrågningsunderlaget till "Tjänster inom textbearbetning ..." att ni kräver den "examinerad språkkonsult". Det är en mycket begränsad grupp – vad jag kan se finns bara utbildning i Stockholm och Umeå. Ser ni inga möjlighe-

ter att tänja på begreppet "examinerad språkkonsult" till någon annan form av språkvetare, redaktörer osv?

Riksbankens svar: Nej.

Länsrättens bedömning

Begreppet leverantör har ett vidare omfång än begreppet anbudsgivare. Leverantör är även den som exempelvis avstått från att lämna anbud men haft sådan möjlighet, se Kommentarer till Offentlig upphandling, Margareta Hentze och Hans Sylvén, s. 73. Sådana kallas ibland även "potentiella leverantörer". Det står således klart att Plan 7 har haft rätt att ansöka om överprövning i enlighet med 16 kap. 1 § LOU.

Av ett förfrågningsunderlag ska det framgå vilka krav som måste uppfyllas för att ett anbud ska kunna antas. LOU ger inte närmare besked om vilka krav som får ställas eller hur dessa ska vara utformade. En upphandlande myndighet har därmed frihet att utefter föremålet för upphandling avgöra vilka krav de anser relevanta och viktiga. Denna frihet begränsas dock av de i 1 kap. 9 § LOU uppställda kraven på att upphandlande myndigheter ska behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt, genomföra upphandlingar på ett öppet sätt samt att principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet ska iakttas genom hela förfarandet.

Frågan i målet är om det ställda kravet på att minst en konsult hos anbudsgivare ska vara examinerad språkkonsult står i rimlig proportion till det eftersträvade målet eller syftet med upphandlingen. Riksbanken har angivit att de med stöd av tidigare erfarenheter har behov av den kompetens som språkkonsulter med angiven examen besitter. Riksbanken menar att det är föremålet för upphandlingen som avgjort att de ställt detta krav. Plan 7 menar att den efterfrågade kompetensen kan införskaffas på andra sätt.

Ett skall-krav ska godtas om det är en lämplig och effektiv åtgärd för att uppnå syftet med upphandlingen (se NOU:s yttrande dnr 2005/0088-29). Eftersom föremålet för upphandling enligt punkt 1,2 i förfrågningsunderlaget är textbearbetning, textproduktion, språkstöd och utbildning finner länsrätten att skall-kravet har ett samband med upphandlingen och således får anses vara ett lämpligt ställt krav. Nästa steg i bedömningen om skall-kravet är proportionerligt rör om det finns ett mindre ingripande alternativ. Enligt länsrättens mening torde det vara möjligt att i stället ställa andra krav på leverantörers erfarenhet och teoretiska meriter för att uppfylla syftet med skall-kravet. För det tredje ska bedömas om den negativa effekten som skall-kravet får är oproportionerlig eller överdriven jämfört med det syfte som eftersträvas. Härvid har Plan 7 hävdade att många meriterade och kapabla leverantörer i och med kravet inte uppfyller skall-kravet och därmed blir uteslutna från upphandlingen. Detta innebär att Riksbanken inte, genom utformande av skall-kravet, har utnyttjat de konkurrensmöjligheter som finns. Sammanfattningsvis finner länsrätten således det ställda kravet vara oproportionerligt och således har Riksbanken i förevarande upphandling brutit mot 1 kap. 9 § LOU och detta har medfört att leverantörer kan komma att lida skada. Grund för ingripande enligt 16 kap. LOU föreligger därför.

Eftersom upphandlingens konkurrensuppsökande skede påverkas av ställt skall-krav kan inte upphandlingen rättas på så sätt som Plan 7 yrkat i ansökan om överprövning. Länsrätten förordar därför att upphandlingen skall göras om.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3109/1a)

Eva Pedersen

Rådman

Föredragande har varit Helena Henriksson

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga länsrättens beslut skall skriva till kammarrätten i Stockholm.

Skrivelsen skall dock skickas eller lämnas till länsrätten.

Överklagandet skall ha kommit in till länsrätten inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentligpart räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande skall kunna tas upp i kammarrätten fordras att prövningstillstånd meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas, anledning förekommer till ändring i det slut var till länsrätten kommit eller det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står länsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande skall innehålla

1. den klagandes namn, personnummer, yrke, postadress och telefonnummer. Dessutom skall adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till kammarrätten,
2. det beslut som överklagas med uppgift om länsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av länsrättens beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Skrivelsen skall vara undertecknad av klaganden eller hans ombud. Adressen till länsrätten framgår av beslutet. Om klaganden anlitar ombud skall denne sända in fullmakt i original samt uppge sitt namn, adress och telefonnummer.

